

„EDINOST“

Izhaja po trikrat na teden v šestih izdanih ob tokih, četrskih in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojno izdanje stane: za jeden mesec . f. 1.—, izven Avstrije f. 1.50 za tri mesece . . . 3.— : . . . 4.50 za pol leta . . . 6.— : . . . 9.— za vse leto . . . 12.— : . . . 18.—

Naročnino je plačevati naprej na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Posamične številke se dobivajo v prodajnicah tobaka v Trstu po 3 nč., izven Trsta po 4 nč.

EDINOST

Oglasi se računajo po tarifu v petitu; za naslove s debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtnica in javno zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu ulice Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo ulice Molino picolo št. 3, II. nadst. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst. Odprte reklame cije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„7 edinosti je moč“.

Nekaj glasov o položaju na Primorskem.

VI.

Sedaj, ko smo priobčili raznih glasov, čeških, hrvatskih in slovenskih, došlih nam povodom razpuščenja letošnjega občnega zbora društva „Edinost“ in bavečih se s položajem na Primorskem, treba priobčiti še izjavo glasila narodne stranke na Kranjskem, ki je bilo dosedaj tudi glasilo slovenskega razumnštva. Izjavo „Slovenskega Naroda“ smo pustili namenoma za nazadnje, ker je vglasba iste dokaj različna od one v vseh družih izjavah domačega in bratskega nam novinstva češkega in hrvatskega.

Potem, ko je v dveh člankih priobčil bistvene stvari iz nagovora predsednika društva „Edinost“ in iz poročila tajnikovega, pisal je „Slovenski Narod“ v III. članku:

„Pričakovali smo, da se obelodani v celoti Spinčičev senzacionalni govor na občnem zboru „Edinosti“. To se ni zgodilo, gotovo iz ozirov na tiskovni zakon. Poslanec pové lahko marsikaj, ker ga nekoliko varuje imuniteta, dočim ima list zvezane roke.

Obžalujemo, da nam vsebina Spinčičevega govora ni znana, zakaj nadejali smo se, da spoznamo iz njega ves politični položaj v Istri, kateri se nam ni zdel tako obupen, kakor mora po Spinčičevih besedah v resnici biti. Hrvatje in Slovenci v Istri so v zadnjem času izvojevali mnogo sijajnih zmag, dasi so se mimo laških nasprotnikov proti njim zakleli malone vsi uplivni elementi v deželi. Tako živa zavednost in tolika živavost v političnem boju nikakor ni znak umiranja, nego krepkega napredovanja. Motili smo se torej! Poslanec Spinčič ne bi bil klical „Morituri Te salutant“, ko bi ne bile razmere res žalostne in ko bi jih ne bili zakrivili tisti krogi, katerim je Spinčič očital izdajstvo krone.

„Morituri Te salutant“ pa kličejo lako tudi tržaški okoličanski Slovenci? Odborovo poročilo je podalo pretužno sliko o razmerah v nekdanji toli zavedni okolici. Po sodbi odbora društva „Edinost“ je okoličansko prebivalstvo že tako zbegano, da

PODLISTEK.

Radi vode in vapna.

Slika iz kmetijskega življenja. — Spisal O. K. Srčan. (Dalje).

Zjutraj tretjega dneva potem je vsak vaščan, ki je šel mimo Vodivnikove njive, tu nehoté obstal, kajti videl je namesto črne prsti le vapno. Govorili so in premišljevali, kdo-li je to storil, pa pravega le niso mogli zadeti.

Ko je Vodivnikova to slišala, je hitela sama pogledat, je-li vse resnica, in ko se je na lastne oči prepričala, da je vse res, se je potrta vrnila domov in začela premišljevati, kdo da je to storil.

Kmalu se je domislila nedelje in Brikovke, grozna misel jej je šinila v glavo, takoj je vstala in odšla naravnost k Brikovski.

Brikovka je že pričakovala, kakor je bilo videti, Vodivnikove in jo je prijazno pozdravila. Vodivnikova pa je odvrnila:

„Ka, kaj moram videti, moja njivo z vapnom posuto! In to ste gotovo vi, vi storili!“

„A, ali bi radi šli morda k litanijam? Saj se menda še spominjate, kako ste oni dan mene vabili k litanijam.“

se narodna stranka že ne upa prirejati shodov, boječ se, da bi s tem narodni stvari neredila veliko škodo. Na občnem zboru zbrani gospodje so večinoma pritrjali tem izvajanjem.

To je pretužen položaj, toliko tužnejši, ker ni bil vedno takšen, kakoršen je sedaj. Svoj čas je bil okoličanski Slovenec dosti bolj zaveden, unet za narodno stvar in odločen branitelj slovenskih pravic. Tak je bil začetkom ustavnega življenja, od tedaj pa to vedno pojema in danes je že tako daleč prišlo, da „pri lovcu“, kadar je tam vsakoletno praznovanje, iz ust kmetijskih okoličanov skoro ni slišati slovenske besede.

Nazadovanje v tržaški okolici je žalbog res očitno, in če kličejo okoličanski Slovenci danes še „Morituri Te salutant“ — v nekaj desetletjih, če pojde tako naprej, sploh ne bodo nič več klicali, kajti poštaljančevanje napreduje hitro. Rojan, Sv. Ivan, Opčina itd. pričajo to jasno.

Priznati se mora, da je tega največ kriva mogočna, kapital in inteligencijo zastopajoča laška stranka, poleg nje pa vlada; priznati se mora, da Slovincem nedostaje delavnih sil, zlasti domače inteligencije, a vzlic temu se nam zdi, da so nekoliko krivi tudi Slovenci sami.

Agitacija, živa, vztrajna agitacija je jedino sredstvo, pridobiti ljudstvo za kako idejo, agitacija s časniki in z živo besedo. Ni treba toliko shodov, kakor le agitovati je treba. Pokojni Dolinar je bil jako priprost, malo izobražen človek, tudi shodov ni prirejal, pač pa je neumorno agitoval in dosegel uspehov. In zato sodimo, da se tudi sedaj v okolici da le z agitacijo kaj doseči in če se ne bo agitovalo, zaspala bo narodna stvar prej, kakor sami mislimo. Koliko je agitacija vredna, to smo videli na Kranjskem pri zadnjih deželnozborskih volitvah, ko smo izgubili vipavski trg in s tem vipavski mandat ter oba notranjska mandata samo zategadel, ker se ni nič agitovalo.

Odborovo poročilo naglašja tudi zbeganost okoličanskega prebivalstva. Po odborovi sodbi sta tega kriva samo vlada in laška stranka. Morda so nekoliko krivi tudi tisti posamezniki, ki so šlili v daljne ekstravaganca, namesto da bi pospeševali

„Kdo se meni zdaj za litanije! Poslušajte raje! Kaj ne, vi ste prošle noč mojo njivo posuli z vapnom?“

„Kaj, ali je danes vas kdo razžalil, kakor je mene nekdo oni dan?“

„Oh, saj vidim, da se z vami ni mogoče pomeniti tu! Se pa pomenimo na sodišču!“

„Nó, torej na sodišču! Toda vidite, saj ste vi s svoje njive napeljali na mojo oni potoček! Saj se menda še spominjate?“ zakličala je Brikovka že odhajajoči Vodivnikovski.

In ni se motila Brikovka.

Premišljevala je po poti Vodivnikova njene besede in izprevidela, da se res grozno opehari, če pojde tožit na sodišče. Torej je sklenila, da pusti sodišče v miru.

„Toda govorila ne bodem več žnjo ni jedne besedice; zakaj je pa tako neuljudno ravnala z menoj!“

In Brikovka je dejala v svoji sobi sedé: „Ni jedne besedice z njo več, ni jedne! Zakaj pa je napeljala potok na mojo njivo! Iz same škodoželjnosti!“

(Zvršetek pride.)

podrobno narodno delo. Na Koroškem in na Štajarskem je nasprotniški pritisek prav tako hud, kakor v Trstu in vendar napreduje tam slovenska stvar. To pa poglobljuje zategadelj, ker je vsa agitacija prevdarjena in se vse delovanje zvršuje po določenem, če prav tesnem načrtu. Ko bi začeli na Koroškem danes forsirati za kake visoke akademične programe, bi jutri na cel terti zmagal dr. Steinwender in slovenska stvar bi bila za dolgo vrsto let ugonobljena. V tržaški okolici niso razmere nič boljše, kakor na Koroškem in zato sodimo, da bi se z agitacijo po vzgledu koroških Slovincem dalo dosti več doseči, nego s propagando za ideje, katerih preprosto ljudstvo še ne umeje.

Položaj je res obupen, a na smrt vendar ni še treba misliti, če se začne pravočasno primerna agitacija*.

Nekoliko vestij iz državnega gimnazija.

(Izv. dopis.)

Ko ste zadnjic poročali o izidu letošnjega zrelostnega izpita, ste dodali opombo, da se hočete še povrniti k tem predmetu. Željno sem pričakoval obljubljenega članka, ker želel sem slišati Vaše menenje. Ker se dosedaj niste imeli prilike izvršiti dano obljubo, dovolite, da vas jaz rešim dane besede ter da Vam in cenjenemu občinstvu sporočim o odnošajih na tukajšnjem drž. gimnaziju. Le redkokrat se čuje kak glas iz državne hiše na Lipskem trgu, kamor pošilja marsikatera družina svojega sina, da bi se izobrazil na podlagi rimskih in grških klasikov, in da bi v bodoče koristil svojemu narodu. Žalibog, da tudi tukaj velja glas našega učenika: „Mnogo jih je poklicanih, ali le malo jih je odbranih“. Poglej le v prvi in osmi razred, pa vidiš, da govorim golo resnico. Prvi razred pohaja navadno 80-90 dijakov, med tem ko najde svoje pribežališče v osmem razredu 20, k večemu 30 dijakov. Kolika razlika!

Za letošnji zrelostni izpit se je javilo — kakor ste že poročali — 22 dijakov od 25. Trije so se torej odpovedali ter niso hoteli poskusiti svoje sreče pri zeleni mizi. Kdo so pa bili ti trije? Jeden je bil Italijan, dva pa Slovenci. Zakaj so se odpovedali, ni mi znano, ali po mojem menenju je največ kriva — NB. vsaj letos — malomarnost samih dijakov. Večina onih, kateri so delali izpit, je bila nemška, namreč 11, katerim se prištevata tudi dva Kranjca, da-si so njih stariši čistega slovenskega pokoljenja. Jeden teh dveh je še v prvem razredu obiskoval slovenščino, a ker mu ta ni ugajala, se je raje vpisal v italijanski tečaj in se popolnoma prelevil v Nemca. Drugi pa se je, še nedavno temu, šolal nekje na Kranjskem, a ker je tam slovenščina obvezni predmet — kje pa naj bo? — nalašč pribežal v blaženi Trst. Italijanov je bilo pet, večina puro sangue na ich, kojih stariši so bili ali so iz Istre, ali pa iz Ribnice (morda italijanske?), Hrvata ov je bila trojica, a od Slovincem sta delala izpit le dva. Izpit iz italijanščine je delalo 7 kandidatov, iz slovenščine pa le dva, ker letos Hrvati niso obiskovali slovenščine, kakor je sploh navada. Zakaj? Res mnogo so bili krivi dijaki sami, a temu se pridružuje še neki drugi faktor. — Izid je popolnoma dovoljen; odličnjakov je bilo sedem — med temi tudi sin namestnikov, kateri ni bil v višjih razredih nikdar odličnjak, in še le v zadnjem

tečaju osmega razreda (sic!) in na izpitu je dobil odliko. Je-li zaslužil odliko ali ne, tega nočem razmotrivati, ali le toliko naj povem, kar sem slišal od kompetentne strani, da se je z izvestne strani temu nasprotovalo na energičen način. Drugi so dovršili izpit povoljnim uspehom in le dva sta bila reprobirana na dva meseca. Kakor vidimo torej, je imel izpit dovoljen uspeh, posebno pa, ako ga primerjamo s prejšnjimi leti, ko jih je propadlo po 4, tudi 7 dijakov in ne le za dva meseca, ampak za vse leto. Kje pa naj iščemo vzroka temu fenomenu? Po mojem in večine menjenju je bil kriv dosedanjih neuspehov dež. šolski nadzornik, ki je poznani nasprotnik vsemu, kar ni nemškega, zlasti pa nam Slovincem in Hrvatom ni poseben prijatelj. Kdo se ne spominja napadov na njegovo osebo na občnem zboru progresivne stranke? Saj še naša cenjena „Edinost“ je prinesla daljši članek o tej stvari. Kako strogo on zahteva nemščino, naj svedoči to, kar sem čul od italijanskih kakor slovenskih dijakov, ki so mi pripovedovali, kako so jim zabičevali profesorji, da naj pazijo v prisotnosti nadzornikov bolj na nemški govor, nego na vse drugo. Gorje onemu, kateri je napravil najmanjši pogrešek! Še jeden slučaj. Ko je letos neki dijak prosil profesorja nemščine, da mu pove, česa se mu je posebno učiti za izpit, mu je odgovoril le-ta: „Bodite le brez skrbi, letos je Klodič, drugače...“ Zakaj naj bodo brez skrbi, ko nadzoruje Klodič? Zakaj naj se bojé koga drugega? Nista-li oba nadzornika jedne in iste pokrajine? Nista-li oba c. k. služabnika? Klodič vé, da tukaj ni Berolin, Dunaj ali pa kako drugo mesto, ampak on vé, da tukaj je Trst, kjer so doma le Slovenci in Italijani, vsi drugi so pa priseljenci. On pozna tukajšnje razmere in vé, da dijaki redkokada govore nemški izven šole ter da dijak v takih razmerah ne more postati več nemškemu, tujemu jeziku. — Vivat Klodič! tako je donelo iz ust letošnjih abiturientov, ko je slednji odhajal iz gimnazija. Je-li tudi oni drugi užival take simpatije? Menda ne! Pravični in dobrohotni je povsod spoštovan, naj si bode Italijan ali Slovenec; odurneža pa ne more videti nikdo. — Še bi imel marsikaj povedati, ali naj zadržim te vrstice. Sapienti sat!

Predno se poslovim, poglejmo le nekoliko v statistiko tukajšnjega gimnazija, kajti dandanes so številke glavna opora v naših bojih. Leta 1892. je bilo 32·29%. Nemcev, 31·8%. Italijanov, 19·75%. Slovencev, 6·98%. Hrvatov, 0·48%. drugih Slovanov 8·7%. drugih narodnostij. Letos pa je bilo 36·75%. Nemcev, 30·08%. Italijanov, 26·73%. Slovencev, 3·59%. Hrvatov, 0·77%. drugih Slovanov in 2·08%. raznih narodnostij. Številke so neovrgljiv faktor, njim lahko zaupaš, nanje se lahko sklicuješ ob vsaki priliki. Kaj pa govore omenjene številke? Kakor vidimo, so narasli Nemci v štirih letih za 4 odstotke; oni so večji del sinovi uradnikov, in kakor vemo iz praktičnega življenja, da se v Trstu nameščajo večidel le nemški uradniki, ni torej čudo, da tudi na gimnaziju narašča nemški živelj. Mnogo je pa med Nemci kakor tudi Italijani Slovencev, a ti so za nas popolnoma izgubljeni. Italijanov ni ne več ne manj. Kaj pa se Slovenci? Ti pa so narasli kar za celih 7 odstotkov. Veselo znamenje. Niso bili torej zastoj klici „Edinosti“ do slovenskih starišev, kajti ti so se prav pridno odzvali njenemu pozivu in posebno okoličani so začeli pošiljati marljivo svoje sinove na gimnazij. Poglejmo v šolskem letu okoli 7. ure zjutraj na ceste, ki vodijo v okolico, in povsod vidimo korakati pridne dečke v šolo s knjigami v rokah. A ni sreče brez nesreče. Taka je tudi tu. Motrimo pridno številke, katere nam ponuja statistika. Dasi narašča število Slovencev v prvem razredu, vendar se manjša njih število pri zrelostnem izpitu. V prvi razred vstopi navadno okoli 30 odstotkov Slovencev, koliko jih pa doleže v osmi? Leta 1892. je bilo 20%. Slovencev pri zrelostnem izpitu, l. 1893. 33%, l. 1894. 16%, l. 1896. 6·6%, torej povprečno 9%; med tem ko je bilo Nemcev l. 1892. 33%, l. 1896. 50% (!). Italijanov l. 1892. 13·7%, l. 1896. 27%. Kakor je razvidno iz teh števil, propadajo Slovenci v višjih razredih, posebno na korist Nemcev. Med tem ko je Nemcev v prvem razredu komaj tretjina, zadobe v osmem razredu skoro polovico. Kaj je temu vzrok? Vzrok sem navedel že zgoraj, kjer sem povedal, kako se zahteva nemščino. Okoličanskemu dečku, dosepevšemu v prvi razred, se mu komaj sanja o nemščini, kamo-li, da

bi se mogel izražati kakor kak „Hohtajčar“. Najložji predmeti so zanj najtežji, n. pr. zgodovina, zemljepis, prirodopis i. dr., med tem ko v latinščini precej napreduje. Fantič se začetkoma res trudi, ker ima veselje, a ker kljub svojemu naporu vedno peša, zgubi popolnoma veselje do daljnega učenja. To je vzrok, da naša mladina v višjih razredih rapidno propada v primeri z drugimi. — Še marsikaj bi imel povedati, ali ta članek bi prenarasel, zato se hočem povrniti k temu predmetu, ako mi dovoli slavno uredništvo. (Prosimo! Ured.) *Cvetko.*

DOPISI.

Iz Trsta 28. julija 1896. — (Delavski shod.) [Izv. dop.] (Zvršetak.) G. Kamušič je zaključil svoj lep govor in zaklical: Delavci na noge, pojte iskat si svoje pravice! Delavci so z živim ploskanjem odobrili slisani poučljivi govor.

Ker na dnevnem redu ni bilo druge točke, je predsednik vprašal, če bi kedo želel besede.

G. Primožič je pojasnil delavcem, da se upisovanje vrši na tribunalu, ker na magistratu nimajo prostora, in da mu je tam povedal dotični uradnik, da onim delavcem, ki so bili v Trstu pred letom 1890, ni treba se upisovati, ker jih imajo že upisane.

G. Živic se slaga z govorom g. Kamušiča, ker se čuti tudi on kot slovenski delavec. — On meni, da ne bi bilo prav, da bi gospodarji upisovali delavce, in da je čas upisovanja prekratek.

Delen oporeka g. Živicu gledé upisovanja po gospodarjih. Ker delavec nima časa zgrabavati, ostavljati delo in morda tudi gospodarja, naj bi ti, ki imajo vse potrebne listine v rokah, naznanjali delavce. Omenja tudi, da se mora protestirati proti tako ozko odmerjeni dóbi za upisovanje.

Nato je predlagal g. Kamušič sledečo resolucijo, katero je delavski shod vsprejel:

„Ker je rok za upisovanje v peto kurijo od 22. do 30. julija prekratek, prosijo delavci, navzoči danes na javnem shodu pri sv. Jakobu, slavno vlado, naj podaljša rok za upisovanje vsaj za dva meseca.“

Resolucija se je vročila g. komisarju, da jo predloži na dotično mesto.

Predsednik je zaključil javni shod, zahvalivši se delavcem, da so se vendar enkrat zbrali v tako ogromnem številu in pazno poslušali pouk o delavskih interesih.

Moramo reči, da se je ta shod vršil prav mirno in dostojno, kakor se zahteva od izobraženega slovenskega delavca.

Po shodu smo se radovali pri kapljici vina in je popeval med tem pevski zbor bratovščine sv. Cirila in Metoda.

Proti deveti uri nas je počastil tudi vrli pevski zbor, vračajoči se iz Škednja. Med njimi smo videli tudi predsednika delavskega podp. društva, gosp. M. Mandiča. Lepo je prepeval zbor do pozne noči.

Slovenski delavci, kaj se vam zdi, ali niso taki shodi koristni; ali ni to dobro, da čujete, kako se razvija politično življenje in delovanje v Avstriji? Na teh shodih se razkrivajo potrebe in zahteve delavcev. Javni shodi so živi glas delavskega stanu, njega trpljenja in želja. Le marljivo se udeležujte teh shodov, zanimali vas bodo vedno bolj in razsvetljevali vaš um!

Iz Slivja. (Izv. dopis.) Gospod urednik! Dovolite, da se moja skromnost oglasi v Vašem cenjenem listu. Ako ne bode vse prav, pa prosim, da oprostite, kajti odkar je pok. Dolenc izdahlil svojo blage dušo, nisem se več zglašil v listu „Edinost“. Iz naše vasice, oziroma obširne kapelanije Vam hočem namreč sporočiti o veselem dogodku, ki se je vršil dne 26. julija v cerkvi sv. Martina v Slivji.

Ta dan je bil za naše kapelanijce dan veselja, dan radosti. Kar so nameravali že pred 20 leti, posrečilo se jim je sedaj. Slivenska kapelanija si je nabavila cerkvene orglje, katere so v nedeljo prvokrat zadonele v cerkvi sv. Martina v Slivji. Starim možem in ženicam, kakor tudi mladim so veselja rosile oči na tej slavnosti. Bog daj, da bi orglje uplivalo na to, da bi se ljudstvo z veseljem udeleževalo službe božje. Opomniti je,

da je ta dan orgljal g. Josip Krížman, petošolec iz sv. Antona poleg Kopra, za kar mu bodi izrečena prisrčna hvala.

Sedaj pa g. urednik Vas prosim še malega koticčka, da povem tudi zgodovino orgelj.

V nekem listu je bilo oznanilo, da so orglje v farni cerkvi v Unterwaldau na Češkem na prodaj za 150 gld. z naslednjimi registri: Principal 4, copula major 8, copula minor 4, octav 2, quint 3, superoctav 1, dvojnata mikstura, bas 8, octavbas 4. Ko je gospod učitelj pokazal oglas gosp. Ivanu Bubničju, se je ta hitro odločil kakor cerkveni ključar, da je omenjene orglje kupiti za našo cerkev. G. učitelj je še tisti dan pisal na Češko in dobljeni odgovor bil je dovoljen. Čez nekoliko časa pa je prišel od tamošnjega preč. g. župnika list, da orglje stanejo samo 100 gld., to pa po zaslugi preč. g. župnika Zupana v Brezovici, za kar bodi poslednjemu izrečena prisrčna hvala.

G. Ivan Bubnič je preskrbel denar, ki se je brzojavno odposlal v Unterwaldau. Koncem meseca junija došle so orglje semkaj. Sedaj je trebalo misliti, da jih postavimo. V to svrhu smo se obrnili do g. Antona Caffola v Trstu, izdelovatelja orgelj, harmonijev in glasovirjev. Delo je gosp. A. Caffol izvršil izvrstno. Kakor Slovenca, blizu Kanala doma, se ga na tem mestu toplo priporoča slovenskemu občinstvu. Vprašali so nekateri potem g. Caffola, koliko so vredne orglje; on se je izrazil, da 1200 gld. Koso bile še na kosih, je hotel dati zanje 600 gld. Sedaj pa poglejmo, koliko stanejo nas: orglje 100 gld., dovoznina 62 gld. 89 kr., za postavljenje in popraviljanje 120 gld. Torej za 282 gld. 89 nč. ima Slivenska kapelanija orglje, ki so vredne 1200 gld.

Da so se orglje napravile, imata največjo zaslugo gg. Ivan Bubnič iz Slivja, ki je blagovoljno preskrbel 100 gl. in g. učitelj, ki je na stvar opozoril g. Bubniča.

Pozabiti tudi ne smem nekoliko graje. Fara, kjer so bile orglje poprej, je zelo oddaljena in je seveda trajalo cele tri tedne, predno so orglje došle na svoje novo mesto. Ali nekateri, kateri bi morali ljudi še spodbujati, so jih šuntali, češ, da ne bo nič, kaj za 100 gld. da bi dali orglje itd.

Da je župnija Unterwaldau orglje dala tako po ceni, je razlog ta, da je za tamošnjo cerkev neki dobrotnik ukupil nove orglje za 2000 gld. Gori omenjeno županstvo je tako rekoč podarilo orglje naši kapelaniji, kajti piščale razen basov so skoraj vse iz ciuka, tedaj delo jako trpežno. Na tem mestu bodi izrečena prisrčna zahvala županiji v Unterwaldau na Češkem, rekel bi, na podarjenih orgljah! Prisrčna hvala tudi vsem onim, ki so ali pripomorejo še, da se stroški za orglje pokrijejo prej ko mogoče. ←

Politiške vesti.

V TRSTU, dne 31. julija 1896.

Resolucije, vsprejete na I. shodu volilcev in volilnih mož v Šmarji pri Kopru dne 19. julija 1896, se glasé:

I. Shod volilcev v Šmarji, občine Pomjanske odobrava v vsem in popolnoma postopanje naših poslancev v deželnem zboru v Poreču, Josipa Komparskega in Dr. D. Trinajstiča, ter jima tem potom izreka zahvalo za vse njuno delovanje in jima prepušča popolnoma svobodno roko.

II. C. kr. vlada se pozivlja, da uredi vodna in prometna sredstva v občini Pomjanski, in sicer:

1.) da pomaga mali vasi Dilici, v davčni občini Pomjan, pri zidanju novega, silno potrebnega vodnjaka;

2.) da isto izvrši v davčni občini Kerkavce, in sicer v sami vasi Kerkavce;

3.) želeli bi tudi naravneje zveze davčne občine Truške z Marezijem, oziroma Kopro in Trstom.

III. Tudi naj c. kr. vlada skrbi s svojimi sredstvi, da se sezida 1.) redna šola v Kerkavcih in Koštaboni, Truškah in Borštu, 2.) da potrebno ukrene, da se popolnijo že vse leto prazna učiteljska mesta v Šmarji.

IV. Vlada se pozivlja: 1.) da se preskrbé okrožni živino-zdravniki, — 2.) da dež. kulturni svet preskrbi občinskih bikov v zboljšanje plemen.

V. Deželni zbor se pozivlja, da napravi cesto, ki bode vezala dež. cesto pri Kerkavcih z državno pri Kaštelu.

Nemštvo v Pragi. Pred seboj imamo nekoliko statistike, ki govori jasno o značaju tistega toli proslavljenega nemštva praškega, ki bi hotelo skozi okna slovite nemške kazine v Pragi vladati — vso Avstrijo. Saj jo je tudi že vladalo mnogo let. Pred seboj imamo namreč podatke o narodnosti učencev na treh nemških gimnazijah v Pragi v šolskem letu 1895—1896. Jednega teh gimnazijev je obiskovalo 45 kristijanov in 208 Židov. Pravih Nemcev je bilo 17, Čehov pa 28 — Na drugem nemškem gimnaziju je bilo 193 kristijanov (148 Nemcev in 45 Čehov) in 223 Židov. Na tretjem so bili 203 kristijani in 198 Židov. Ti trije „nemški“ gimnaziji so imeli torej 441 kristijanov in 629 Židov. In še med onimi Nemci je bil eden del Čehov! Ali torej ne zasluži nemško-liberalna stranka, da jo nazivljamo židovsko?!

Krečansko vprašanje. Včerajšnjega dne minol je rok, do katerega bi bila turška vlada morala odgovoriti na zahteve kristijanov. Kakor pa poročajo iz Aten, ni še nikakor gotovo, da sultan odgovori na predloženi mu spis.

O jubileju črnogorske dinastije. Pripravljavni odbor za proslavljenje 200letnice dinastije Petrovičev obelodanil je razglas Črnogorcem in Slovanom v obče, v kojem jih pozivlja, da se udeležijo teh slavnostij in da se gledajo udeležbe sporazumijo medsebojno. Temu pozivu odzvali so se — glasom s Cetinja došlega poročila — že mnogi slovanski politički prvaki in lepo število društev. — V drugi polovici septembra meseca bode vojaška parada domobranstva in zatem bode knez Nikolaj prisostvoval blagoslovljenju nove vojašnice, ki je bila zgrajena na Cetinjah po ruskem vzorcu.

Potovanje ruske carske dvojice. „Frankfurter Zeitung“ javlja, da je ruska carska dvojica odložila svoje potovanje na Dunaj. To vest smo zabeležili, dasi je ne verujemo, kajti z Dunaja ni došlo nikako poročilo, torej ostane nespremenjen program, kojega smo nedavno priobčili v svojem listu gledajo bivanja ruske carske dvojice v naši prestolnici. Požidovljeni „Frankfurter Zeitung“ brzkone ni po volji, da bi se vsled tega velevažnega obiska Avstrija ne približala Rusiji, oni mogočni Rusiji, koji se neprestano laska ista Nemčija. To je tista stara in glasovita taktika Nemčije, da vedno spletari in spletari, da le ne bi Avstrija hodila po pametnih potih.

Glasom zasebnih poročil, došlih iz Pariza, razširila se je v glavnem mestu Francoske vest, da car Nikolaj prav gotovo poseti tudi Pariz. Ta vest zatrjuje odločno, da je francoska vlada že obveščene o tem obisku, da bode car stanoval v palači ministerstva za zunanje stvari in da je ravnatelj akademije lepih znanosti že dobil nalogo, da odredi olepšanje carju namenjenega stanovanja.

Različne vesti.

Občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda v Podgradu se bode vršil v ponedeljek dne 3. avgusta ob 3. uri popoldne v Kariževi gostilni v Podgradu. Odbor.

Imenovanje v financijah. Predsedništvo finančnega ravnateljstva na Primorskem imenovalo je vodjo orožniške postaje Ivana Romiha kancelistom v XI. pl. razredu.

Imenovanja v železniškem ministerstvu. V poslednjem izdanju omenili smo na kratko med najnovjšimi vestmi, da je dunajski službeni list objavil celo vrsto imenovanj povodom osnutja železniškega ministerstva. Med temi imenovanji so naslednja: ministerijalni svetovalec W r b a in načelnik oddelka v generalnem ravnateljstvu državnih železnic, vitez Pichler, imenovana sta sekcijiskima načelnikoma; ministerijalni svetovalec extra statum Rudolf baron L i l i e n a u imenovan je generalnim nadzornikom avstrijskih železnic v IV. pl. razr., in viši nadzornik Fran H e i n d l, dodeljen doslej generalnemu nadzorstvu železnic, pa namestnikom generalnega nadzornika v V. pl. razredu.

Nov srbski generalni konzul v Trstu. Tajnik ministerstva za zunanje stvari, Joso Kristič, imenovan je gernalnim srbskim konzulom v Trstu.

Princesinja Ana Črnogorska dospela je včeraj na Lloydovem parniku „Stephanie“ iz Benetk v Trst. Popoldne odpeljala se je princesinja Lloydovim parnikom „Graf Wurmbardt“ v Kotor.

Rojančani pozor! Pišejo nam: Velecenjeni gospod urednik! Prosim Vas, da priobčite v svojem cenjenem listu sledeči dogodek: Dne 28. t. m. pri-

šel je k meni priprost Rojančan tožit, na kak nečuten način se po tamošnji župniji nabirajo podpisi za uvedbo italijanske prepovedi v rojanski cerkvi. Neki Nikolič hodi namreč od hiše do hiše, n a l a š č o b č a s u, k o n i h i š n i h g o s p o d a r j e v d o m a, t e r n a g o v a r j a n e z a v e d n e g o s p o d i n j e i n m a l o l e t n e o t r o k e, d a s e p o d p i š e j o n a p r o š n j o z a i t a l j a n s k o p r o p o v e d. (Uprav na tak način je navstala tista glasovita statistika, na kojoj se sklicuje magistrat. Tudi ob ljudskem štetju so vpisovali v pole najraje takrat, kadar ni bilo gospodarjev doma in so mali otročiči podpisavali, kar je hotel dotični organ mestne občine. Na ta način so seveda lahko našli v Rojanu Italijanov, kolikor — so hoteli!! Ured). Koliko podpisov da je nabral ta neobdignatereba, mi mož ni znal povedati; a to mi je zatrdil, da se je njegov maloletni sin, po nagovarjanju Nikoliča proti njegovi volji podpisal na omenjeno prošnjo, koji podpis pa da hoče on uničiti. — Na to seveda niti ni misliti, da bi Nikolič — puro sangue res — nabiral podpise iz lastnega nagiba, pač pa je gotovo, da dela on po navodilu mero-dajnih krogov. —

Evo vam dokaza, na kaki nezakoniti in podli podlagi se dela za italijansko prepoved v Rojanu.

Rojančani, pozor! Bodite možje in kakor možje zvesti svojemu rojstvu, svojim starim navadam in običajem, zvesti svojim pravicam v cerkvi, morate prekrizati vse te spletke!

Napad v Šempolaju. Z Nabrežine nam poročajo, da je tamošnje ljudstvo silno razjarjeno vsled grdega skrunjenja časti teh krajev po umazanem čifutskem listu „Il Piccolo“. V zmislu splošnega čutstvovanja dalo je stvar preiskovati tudi županstvo nabrežinsko in je razvidno iz dotičnih poizvedovanj:

Družba iz Trsta je sestala iz 7 možkih, ene ženske in treh otrok, torej 11 oseb.

Ustavili so se v neki gostilni izven Šempolaja, blizu Trnovca, ob cesti, ki vodi na Prosek, „pri bajti“. Gostilna je last Ivana Škrka št. 11. Družba je potrosila le 5 gld. 6 novč. Izletniki so bili večinoma rodom Slovenci ter znanci gori omenjenemu krčmarju. Do nekih besed je prišlo, ker so se gostje poslužili hrušek na vrtu in potrgali nekaj cvetic, ne da bi bili vprašali poprej gospodarja. Prepričan se je nadaljeval vsled tega, ker je trdila hčerka gostilničarjeva, da je jeden Tržačanov utaknil jeden nož v žep. In iz poizvedovanj je razvidno, da je jeden iz tržaške družbe hotel plačati rečeni nož. Vseh drugih domačinov je bilo v krčmili pet. Pretapani bilo nikacega; tem drzniša je po takem „Piccolova“ laž, da je 20 domačinov — kmetačev, se izraža „Piccolo“ — napadlo malo družbico meščanov! O kakem prstanu nikomur ni znano ničesar.

Šempolajci so se obrnili do gosp. okrajnega glavarja v Sežani s prošnjo, da bi se strogo preiskal ta dogodek in gospod glavar je tudi obljubil, da ugotovi tej želji!

Ker pa se je nesramni „Piccolo“ dotaknil tudi Nabrežine, bode povedano tu posebnim poudarkom, da se v Nabrežini in v nje okolici ni dogodilo ničesar neprijetnega ni domačinom nitujcem in moramo označiti za pravo židovsko nesramnost poskus „Piccola“, da bi tudi našo vas spravil ob dobro ime.

Sklep šolskega leta v vrtcih družbe sv. Cirila in Metoda v Rojanu in na Belvederju se je vršil predvčeraj na prelep način.

Zjutraj ob 8. uri bila je sv. maša v župni cerkvi rojanski. Sv. maše se je udeležilo blizu 100 otročičev mnogo, starišev, — malo- ne vsi — in odbor podružnice. Pri maši so kaj lepo pele naše cecilijanke, na čemer jim bode izrečena posebna zahvala.

Ob 6. uri zvečer se je začela otroška veselica na vrtu rojanskega konsumnega društva. Na veselico došla je poleg otrok velika množina domačega občinstva, a tudi Tržačanov smo videli prav veliko. Na programu so bili deklamacije, petje, igre itd. Otroci iz obeh vrtov so nastopali tako pogumno, izgovarjali tako jasno, peli tako ljubko in igrali tako samozavestno, da so se stariši kar divili toli lepemu napredku njih otrok. Starišem se je kar na licu izražalo zadovoljstvo.

Ob vsakem nastopu drobnih otročičev je bilo burno ploskanje in vse se je veselilo z nedolžnimi otročiči. In po vsej pravici so se mogle veseliti naše matere, videče, koli krasen je vspeh prave, poštene, domače, krščanske vzgoje. Tu sem naj bi bili prišli oni zaslepljeni, ki so se dali premotiti, da so za mal gmetni dobiček poslali svojo deco v novi laški vrtec! In primerjali naj bi vspehe v naših vrtcih z vspehi v laškem vrtu! Kaj je tista mala podarjena materjalna korist v laškem vrtu v primeri z velikim duševnim dobičkom, kojega so otroci deležni v naših vrtcih! Prišli naj bi bili, primerjali naj bi in — skesali bi se! Saj človek ne živi od samega kruha in bodočnost otroka ni še zagotovljena z jednim parom novih čevljev, ampak temu treba vzgoje, ki mu bistri razum in mu blaži srce — vzgoje v materinem jeziku in v verskem duhu! Take vzgoje so deležni naši otročiči! O tem smo se uverili na sinočnji veselici in blagoslovljali smo plemenito družbo, ki omogočuje po radodarnosti slovenskih rodoljubkinj in rodoljubov, da naši otroci morejo dobivati tako vzgojo, ki jim poklada ono seme v srce, iz kojega vzrastejo pošteni ljudje in znašajni možje.

Po dovršeni veselici bili so otroci obdarovani malinovcem in sladčicami ter so se radovali pod nadzorstvom predsednika podružnice na Greti, g. Josipa Katalana in obeh vrlih vrtnaric, gličin. Kavčičeve in Podkrajšekove.

Obema vrtnaricama bode izrečeno priznanje na doseženih lepih vspehih, a posebna hvala gre tudi preč. gosp. kapelanu Guštinu, ki prav sveto vneemo povspesuje plemenite cilje plemenite naše družbe.

V prilog „Tržaškemu Sokolu“. Jutri v nedeljo se bode vršila telovadbena slavnost našega „Sokola“ v vrtu Mondo nuovo. Ta slavnost je sicer postala tradicionalna, a letos ima še posebno važnost, z oziroma na to, da bode služila v nekako nadomestilo za veliko materijalno škodo, ki jo je trpel naš Sokol radi spletke, vsled katerih se ni mogel vršiti namerovani izlet po morju. „Tržaški Sokol“ doprinaša uprav velikanskih žrtev, da more vršiti svoj vzvišeni namen in da se je mogel povspeti na ono stopinjo izvežbanosti, ki je ravnokar dobila priznanje na slavnosti razdrski. Hudo bi bilo, ako bi to društvo ne moglo napredovati v isti smeri in meri, kakor je dosedaj — lahko rečemo — na čast vsej slovenski in hrvatski družbi tržaški. Zaupljivo se torej obračamo do vseh bratskih društev v Trstu in po okolici, da pripomorejo po svoji moči do tega, da se naš živelj prihodno nedeljo v velikem številu udeleži „Sokolove“ slavnosti v vrtu „Mondo nuovo“. Naš „Sokol“, ki ne goji le med svojimi člani čut bratovstva, ampak ki želi, da bi bratovska vez vsikdar spajala vsa naša društva — naš „Sokol“ je res vreden, da mu vsa društva privoščijo svojo podporo, saj je i on prevažen člen v naši narodni organizaciji!

Doneski za možko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu. G. Gregor Sporn je daroval kot Ciril-Metodov dar 3 krone. V gostilni g. Babiča je nabral g. L. L. 144 stot., dodala sta pa g. Babič 1 krono in g. L. Saražin 2 kroni. G. Tomo Lukšič gostilničar pri sv. Jakobu je daroval 10 kron, in g. Jak. Šnebel je nabral v isti gostilni 2 kroni 90 stot. Ga. Marija Notar iz Plavij je darovala 1 krono, gospica Dragica Obersnel v Divači je poslala 8 kron, nabranih v vesli družbi o priliki godovanja očeta Jakoba. Med navdušeno-veselopojočo, rado-dobro-vino-pijočo družbo v Cjakovi gostilni v Barkovljah nabralo, iztirjalo in pobralo se je na predlog slučajno došlega starega patentiranega rudečo-nosega veseljaka 4 krone in 20 stotink.

Cirilo Metodovi darovi za podružnico družbe sv. Cirila in Metoda na Greti, gen. Puntar Jos. 20 nč., ga. Kavčič Marija 50 nč., g. N. N. 50 nč., dne 14. junija nabranih v krčmi pri sv. Jakobu 40 nč., ga. Semič Kat. 50 nč., g. Skopal 30 nč., Mrevle Ul. 60 nč., Vodopivec Josip 50 nč., Pečenko Vek. 50 nč., Grapulin Ivan 50 nč., A Počkaj 70 nč. gospa Goljevšček A. 50 nč., Benčina Frančiška 20 nč., g. Pregel Ivan 10 nč., Pogorelec Anton 2 gl., Sčuka Fr. 60 nč., Sčuka 50 nč., Pertot Andrej 2 gl., gospa Roža Pertot 50 nč., Kovadič 2 gl., g. Urđič Andrej 50 nč., N. N. 50 nč., Detela Ivan 30 nč., N. N. 25 nč., gospa Marta Fritsch 3

